

IZHOD IZ REVŠČINE

Upanje za prihodnost: Zgledi sprememb

Izobraževanje

Zaposlovanje

Podeželska območja

Zdravstvo

Nastanitev

Financiranje

2010
evropsko leto
boja proti
revščini in
socialni izključenosti

Evropska komisija

**Europe Direct je služba za pomoč pri iskanju odgovorov
na vprašanja v zvezi z Evropsko unijo.**

Brezplačna telefonska številka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Nekateri operaterji mobilne telefonije ne dovoljujejo vzpostavitve zveze
s številkami 00 800 ali pa te klice zaračunavajo.

PRAVNO OBVESTILO

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu.
Dostop je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Kataloški podatki so navedeni na koncu te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2010

ISBN 978-92-79-13731-0

doi:10.2767/72557

Fotografija na naslovnici: © Evropska unija, Reporters

Koordinacija in produkcija: Mostra

Avtorica člankov: Brigid Grauman

© Evropska unija, 2010

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Reprodukcija fotografij ni dovoljena.

Printed in Belgium

TISKANO NA PAPIRJU, BELJENEM BREZ ELEMENTARNEGA KLORA (ECF)

UVODNA BESEDA

Revščina in socialna izključenost prizadeneta približno enega od sedmih državljanov Evropske unije. To je preveč, zlasti če upoštevamo, da živimo v enem od najbogatejših delov sveta.

Kot komisar EU za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje želim poudariti, da ne smemo spregledati tistih, ki živijo na robu naše družbe, predvsem glede na to, da se naše delovno prebivalstvo stara, njegovo število pa se zmanjšuje.

Vložiti moramo čas, trud in sredstva za to, da ljudem pomagamo najti izhod iz revščine, ne zgolj za blaginjo teh posameznikov, temveč tudi za družbo kot celoto. Zato so se države EU zavezale, da bodo do leta 2020 vsaj 20 milijonom ljudi pomagale, da ubežijo tveganju revščine in socialne izključenosti.

Leto 2010 smo razglasili za Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti zato, ker smo želeli povečati ozaveščenost o stiski številnih državljanov. Kampanja povezuje institucije EU, vlade, lokalne oblasti, civilno družbo in posameznike, ki imajo izkušnjo revščine.

Evropsko leto je za vse priložnost, da vzpostavimo sveže vezi in partnerstva, s katerimi lahko razvijemo nove zamisli in pristope za reševanje težav, ki jih povzročata revščina in socialna izključenost.

Zato moramo nujno takoj odpraviti dejavnike, zaradi katerih je revščino in socialno izključenost tako težko premagati. To pomeni, da moramo ljudem pomagati pri razvoju njihovih sposobnosti, tako da se bodo lahko zaposlili ali našli boljšo zaposlitev. Odpreti moramo trg dela, da bo dostopnejši za vse, vključno z mladimi, starejšimi, invalidi in pripadniki manjšin. Zagotoviti moramo tudi, da bodo naši sistemi socialnega varstva, zdravstva in pomoči za brezposelne še učinkovitejši, tako da bodo zaščitili najrevnejše med nami. Eden od najpomembnejših ukrepov pa je zagotavljanje podpore za izobraževanje in preprečevanje zgodnjega opuščanja šole, saj sta visoka in boljša izobrazba ključna dejavnika za preprečevanje revščine.

Sodelovati moramo, da bi dosegli zastavljene cilje, saj rešitve najlažje najdemo in udejanjimo skupaj. Lokalne rešitve, ki jih oblikujejo lokalne skupnosti, niso nič manj pomembne od nacionalnih politik za boj proti revščini. Pomembno je, da ukrepamo tako na javnem kot tudi na zasebnem področju.

V tej brošuri boste izvedeli, kaj se lahko zgodi, ko se poveže več institucij in posameznikov, da bi skupaj nastopili proti revščini in socialni izključenosti. V brošuri so predstavljeni različni inovativni projekti, od slovenske nevladne organizacije, ki se posveča posebnim zdravstvenim potrebam ranljivih ljudi, do finančne mreže, ki zagotavlja najem posojil revnejšim članom družbe v več evropskih državah.

Ne glede na obseg predstavljenih projektov je njihovo sporočilo jasno – s sodelovanjem in medsebojno pomočjo lahko dejansko spremenimo življenja ljudi na bolje. Upam, da bo brošura v spodbudo vsem, ki želijo s konkretnimi dejanji ljudem pomagati najti izhod iz revščine.

László Andor, evropski komisar za zaposlovanje,
socialne zadeve in socialno vključenost

UVOD

Evropa je ena od najbogatejših regij na svetu z razvejanim in visoko razvitim gospodarstvom, ki zagotavlja kakovosten življenjski standard. Bogastvo, ki ga je ustvarila Evropa, mnogo državljanom omogoča dostop do kakovostne zdravstvene oskrbe, izobrazbe in socialne pomoči.

Kljub temu pa številni ne morejo uživati sadov tega uspeha. Ocene kažejo, da v Evropski uniji živi približno 84 milijonov ljudi, ki so izpostavljeni tveganju revščine in socialne izključenosti.

Evropski državljani, ki jih uvrščamo med revne, morajo preživeti z manj kot 60 % povprečnega nacionalnega dohodka na gospodinjstvo. Okrog 23,5 milijona ljudi v EU mora preživeti z manj kot 10 EUR na dan.

Nedavna gospodarska recesija je stanje še poslabšala. Veliko ljudi, ki so izgubili zaposlitev, je zdaj izpostavljenih tveganju revščine in socialne izključenosti. V nekaterih državah članicah EU ugotavljajo porast števila brezdomcev, kar je najbolj očiten znak revščine.

Kako lahko pomagamo tistim, ki so izpostavljeni temu tveganju, in kako Evropa pomaga ljudem, da ubežijo revščini?

Z usklajevanjem politik je EU razvila strategijo, ki si prizadeva za učinkovit boj proti revščini. Prav tako zagotavlja okvir in usklajevalno vlogo za pomoč državam članicam, da razvijejo svoje dejavnosti za odpravo revščine in socialne izključenosti. Kriza je še bolj izpostavila dodano vrednost usklajevanja politik in zagotovila dodatno spodbudo za okrepitev in izkoriščanje tega potenciala v celoti.

V večini evropskih držav socialna pomoč ni dovolj, da bi ljudje lahko ubežali revščini. Zato EU države članice spodbuja, da razvijejo politike dejavnega vključevanja in dejavne politike trga dela, vključno

z dostopom do kakovostnih storitev in ustrezno minimalno podporo.

Danes se skupni cilji jasno osredotočajo na dejavnosti na področjih, kot je odprava revščine otrok, zaposlovanje, boj proti diskriminaciji in premagovanje stanovanjske izključenosti.

EU za boj proti revščini zagotavlja vrsto politik in programov, kot sta Evropski socialni sklad in program PROGRESS. Nova strategija za gospodarstvo Evropa 2020 izrecno poziva k vključujoči rasti, ki bo pripomogla k višji stopnji zaposlovanja in socialni koheziji.

Te dejavnosti so podkrepljene še z dejstvom, da je bilo leto 2010 razglašeno za Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenost. Po vsej Evropi se izvajajo pobude, ki opominjajo na mučen položaj tistih, ki živijo v revščini, in so predstavljeni ukrepi za olajšanje njihovega trpljenja.

Kampanja skuša povečati ozaveščenost o večplastnih, med seboj povezanih težavah, ki bremenijo toliko življenj. Povezuje vlade, lokalne oblasti, organizacije civilno družbo in ljudi, ki živijo v revščini, da skupaj razvijajo nove ideje in pobude.

Kampanja izpostavlja tudi stisko še posebej ranljivih skupin, kot so starejši, velike in enostarševske družine, etnične manjšine, priseljenci, brezdomci in otroci. Proučuje tudi dejavnike, za katere se domneva, da povzročajo prenos revščine z ene generacije na drugo.

V evropskem letu poudarjamo, da lahko družba z medsebojnim sodelovanjem pomaga prikrajšanim. Kampanja se osredotoča na izobraževanje in usposabljanje kot orodji za boj proti revščini in brezposelnosti, pa tudi na pomembno vlogo oblikovanja politik in dodano vrednost usklajevanja politik. Eden glavnih ciljev evropskega leta je tudi

© MF, Plissart

© Evropska unija, Reporters

zagotoviti, da bodo revni in socialno izključeni dobili dostop do kakovostnih javnih storitev na področju zdravstva, bivanja in socialne pomoči.

Poleg tega evropsko leto izpostavlja še druge težave, kot so revščina zaposlenih, omejen dostop do kulturnih in rekreacijskih objektov ter vidik spola pri izpostavljenosti tveganju revščine.

Ta brošura naj bo spodbuda vsem, ki želijo pomagati revnim in socialno izključenim. V njej je predstavljena vrsta projektov in pobud, ki že danes izboljšujejo življenje ljudi po Evropi.

Različne teme, ki so zajete v brošuri – **IZOBRAŽEVANJE**, **ZAPOSLOVANJE**, **IZKLJUČENOST NA PODEŽELJU**, **ZDRAVJE**, **BIVALNE RAZMERE** in **FINANČNA VKLJUČENOST** –, kažejo, da je pomoč ljudem pri izhodu iz revščine zelo velik izziv.

■ Izobrazba ponuja izhod iz revščine, saj posameznikom zagotovi znanje, sposobnosti in zaupanje, ki jih potrebujejo, da najdejo kakovostno zaposlitev. V bolgarskem mestu Sliven francoska nevladna organizacija osnovnošolske učiteljke oskrbuje s knjigami in učnimi pripomočki, ki jih potrebujejo za učinkovito izobraževanje tamkajšnjih romskih otrok.

■ V Hamburgu v Nemčiji ekipa šole *Movego* brezposelnim pomaga pri ponovnem vstopu na trg dela. Mladi dobijo priložnost, da se od izkušenih obrtnikov naučijo uporabnih spretnosti tako, da sodelujejo v obnovitvenih projektih in drugih gradbenih delih.

■ V nekaterih evropskih državah je izpostavljenost tveganju revščine na podeželju dvakrat večja kot v mestih. Fundacija *Heifer* je zgled za to, kaj je v Litvi mogoče doseči, če se podeželskim skupnostim podarimo rejne živali, tako da ljudje lahko začnejo služiti denar.

■ Ljudje, ki živijo v revščini, so običajno slabega zdravja in imajo pogosto težave z dostopanjem do zdravstvene in psihološke oskrbe, ki ju potrebujejo. V Ljubljani državno financirana nevladna organizacija *Stigma* vodi dve posvetovalnici, ki ju vsak dan obišče približno 80 ljudi. Posvetovalnici odvisnikom zagotavljata možnost dostopa do nujno potrebne oskrbe in pomoči.

■ Mnogo revnih živi v slabih stanovanjskih razmerah, ker si ne morejo privoščiti dostojnega stanovanja. To slabo vpliva na njihovo zdravje in dobro počutje. Program za regionalno sanacijo mestne četrti *La Chanca* v mestu Almeria v južni Španiji kaže, da je stanje mogoče spremeniti na bolje. Lokalne oblasti in občina so združile moči s skupnostjo njenih prebivalcev pri obnovi najstarejše četrti Almerie.

■ Najrevnejši člani družbe pogosto trpijo zaradi finančne izključenosti, ker le težka pridobijo posojila pod sprejemljivimi pogoji oziroma si jih sploh ne morejo privoščiti. Evropska mikrofinančna mreža manj premožnim zagotavlja posojila, ki jih lahko najamejo za ustanovitev lastnega podjetja ali kritje stroškov za nujne stvari, kot so sposabljanje in prevoz. Ta mreža je Siki Mawuke-Dzossou omogočila, da je v belgijski prestolnici odprla lepotni salon, Alexandru Aberlenu pa, da je v mestu Sausset-les-Pins v Franciji ustanovil računalniški servis.

Ne glede na projekt je sporočilo vedno enako: če sodelujemo, lahko ljudem, ki živijo v revščini, pomagamo in njihovo življenje spremenimo na bolje. Skupaj lahko zgradimo družbo za vse in ustvarimo Evropo, kjer bomo vsi živeli dostojno življenje.

ROMSKI OTROCI ODKRIVAJO SVOJE KORENINE, SLIVEN

Mesto Sliven leži na ravnini ob vznožju goratega območja Karandila in je v Bolgariji znano kot „vetrovno mesto”. Tukaj pozimi sunkovito piha burja, vendar je vreme na splošno milo, tako da na okoliških hribih dobro uspevajo nasadi breskev in vinogradi.

Sliven je znan tudi kot bolgarska prestolnica Romov; tukaj živi 25 000 Romov, kar je četrtnina vseh prebivalcev tega mesta. To nekdanje cvetoče središče tekstilne industrije je po padcu komunizma utrpelo veliko škodo. Državne tovarne so se zaprle in zamenjali so jih obrtniki, ki delajo v svojih delavnicah. Kitajska konkurenca je bila strah zbujačo, prebivalstvo se je le s težavo preživljalo, Romi pa so pristali na dnu družbene lestvice. Leta 1989 je bilo zaposlenih 83 % bolgarskih Romov, danes pa jih dela manj kot 20 %.

© Reporters

Na drugi strani železniških tračnic, ob katerih je slivensko romsko naselje, potekajo posebne učne ure o izvoru in kulturi Romov.

Predstavljamo francosko nevladno organizacijo *Secours Populaire* in njena prizadevanja za otroke iz romske četrti Nadežda potem, ko so se na to organizacijo obrnili tamkajšnji učitelji. Učitelji so sicer potrebovali knjige in učne pripomočke, vendar so želeli tudi, da se njihovi romski učenci seznanijo s svojo kulturo in tako povečajo svojo samozavest ter zaupanje svojih staršev v izobraževalni sistem.

Na napačni strani tračnic

Nadežda, kar v bolgarščini pomeni upanje, leži na jugu glavne mestne železniške postaje v najrevnejšem delu mesta, torej na napačni, bedni strani tračnic. Ob njih otroci po smeteh iščejo uporabne kose, ki bi jih lahko prodali trgovcem s starim železom.

„Kot drugod po Balkanu tudi v Bolgariji Romi v glavnem živijo v ločenih predelih,“ pravi novinar Alexandre Dubuisson, ki je zadnjih nekaj let iz Slivna poročal za *Secours Populaire*. „Vendar je segregacija znotraj romske skupnosti še večja, saj imajo neke vrste kastni sistem. Pravzaprav je za Rome enako težko, da se poročijo z Bolgari, ki niso romskega porekla, ali z nekom iz druge romske skupnosti.“

Premožnejši del Nadežde je znan kot četrt glasbenikov. Tukajšnji prebivalci – glasbeniki ali ne – živijo v dvonadstropnih, vrstnih hišah iz rdeče opeke, ki jih nadgradijo z dodatno sobo ali povišajo za novo nadstropje, ko se družina poveča. Globlje v četrti so ulice vse bolj umazane, za vogalom pa hiše nenadoma postanejo kolibe z aluminijasto streho.

Na ulicah Nadežde ni videti veliko drugega kot beton, napol zgrajene hiše in barake z aluminijastimi strehami.

Bolgarija ima 7,7 milijona prebivalcev, od teh je približno **700 000 Romov**. Pričakovana življenjska doba povprečnega Bolgara je **72 let**. Pričakovana življenjska doba slivenskega Roma je le **52 let**.

Tukaj živijo t. i. „*Goli tzigani*“ – najrevnejši Romi, ki so na samem dnu romske hierarhije.

Smrad odpadkov je zadušljiv; osli, ovce in kokoši s tukajšnjimi prebivalci delijo njihova preprosta domovanja in se prerivajo med otroki, ki se igrajo na kupih smeti. Ti otroci ne vedo, da pripadajo svojevrstni in eksotični kulturi. V Bolgariji Romi v glavnem veljajo za najnižje od najnižjih, in pogosto tako nase gledajo tudi sami.

Organizacija *Secours Populaire*, za katero delajo predvsem prostovoljci, se je razvila iz mednarodne organizacije za pomoč International Red Relief, ki je bila ustanovljena leta 1926 za pomoč prikrajšanim. Zastopstva ima v vseh francoskih občinah, deluje pa doma in po svetu. Lani je sodelovala pri izvajanju projektov pomoči v 170 državah, kjer je lokalnemu prebivalstvu pomagala vzpostaviti strukture za odpravljanje številnih težav in povezovanje teh s potencialnimi vlagatelji.

Učitelji zahtevajo spremembe

Leta 2001 se je namestnica ravnateljice Šole št. 6, ki stoji zunaj Nadežde, obrnila na to francosko organizacijo. Romski „geto“ nima svoje šole, zato vsi otroci hodijo v Šolo št. 6, do katere je od tračnic 10 minut hoda. Devet od desetih učencev je Romov, nekateri so turškega porekla, drugi bolgarskega. Organizacija *Secours Populaire* jim je najprej kupila knjige, računalnike, šolske torbe in opremo, nato pa je učiteljem leta 2007 pomagala vzpostaviti združenje *Ensemble*, ki mu je Fundacija Air France darovala 30000 EUR za projekt z naslovom *Etniko*.

„V Bolgariji je izobraževanje obvezno do 16. leta,” pojasnjuje Ekaterina Pavlova, ena od učiteljic, ki so sodelovali v *Etniku*. To je bil projekt za spodbujanje kulturne ozaveščenosti, ki so ga uspešno izvajali dve leti, vendar so ga morali prekiniti, ko je zmanjkalo sredstev. „Kljub temu veliko

romskih otrok, predvsem deklet, izstopi iz šole pri starosti 12 let, bodisi zato ker se poročijo ali pa zato ker si njihovi starši ne morejo privoščiti, da bi jih še naprej šolali”.

„Ti otroci ne poznajo svoje preteklosti,” pravi Dubuisson. „Namen projekta *Etniko* je, da otroke poučimo o njihovem izvoru in kulturi. Zgodovinski spomin Romov pogosto ne seže dlje od generacije starih staršev. Ne vedo, da imajo korenine v Indiji. Zanje je zgodovina celo bolj oddaljena kot Karel Veliki za francoske osnovnošolce.”

Pavlova je ponosna na dosežke projekta. V dveh letih je zajel tri skupine po 12 otrok, in čeprav je to le majhen delež vseh učencev na šoli, je prepričana, da je projekt spremenil njihov odnos in miselnost. Poleg dodatnega pouka o romskih etničnih skupinah, tradicijah in kulturi, vključno s plesi, pesmimi, zgodbami in legendami, so otroci obiskovali tudi muzeje in restavracije.

„Kar smo naredili, so bile malenkosti, a pomembne malenkosti. Otroke smo denimo peljali v bolgarski bistro blizu naše šole. Naučili smo jih, kako se primerno vesti, kako vljudno naročiti, kako plačati. Sprva je bilo osebje v restavraciji do njih neprijazno, otrokom pa je bilo mučno. Večina Bolgarov namreč meni, da so vsi Romi umazani in da kradejo. Sčasoma pa je vse skupaj postalo bolj sproščeno. Otroci so zapeli nekaj pesmic in se lepo vedli.”

Pavlova se zaveda, da se to ne zdi nič posebnega. Vendar upa, da so se ti otroci o šoli in zunanjem svetu naučili nekaj pozitivnega, kar bodo lahko prenesli na svoje otroke. Njena skromna želja je, da bi se projekt *Etniko* nadaljeval, vendar se zaveda, da so časi težki za vse.

■ VEČ INFORMACIJ

www.secourspopulaire.fr
www.sliven.net

Precejšen delež 10–12 milijonov Romov, ki prebivajo v Evropski uniji, živi v neprimernih socialno-ekonomskih razmerah. Številni od njih imajo omejen dostop do kakovostnega izobraževanja, trpijo zaradi slabega zdravja in visoke stopnje umrljivosti ter so pogosto izključeni s trga dela. Vključevanje Romov je prednostna naloga na področju oblikovanja politik v EU. Težave so večplastne in medsebojno odvisne, zato jih morajo skupaj reševati vse zainteresirane strani, vključno z Romi.

© Rossel – Pierre-Yves Thienpont

V HAMBURGU BREZPOSELNE UČIJO, KAKO SE UČITI

Gospodarska kriza v Evropi še vedno zbuja zaskrbljenost zaradi visoke brezposelnosti predvsem med mladimi, zato je skupina učiteljev v Hamburgu začela izvajati poskus, ki si ga je vredno pobliže ogledati. Ti napredno misleči učitelji s področja, ki so ga močno prizadela proračunska zmanjšanja, skušajo svojim varovancem približati učenje.

57-letni Karl Fink, debelušen, temnolas mož v delovni obleki, je v rodnem Kazahstanu delal kot tesar. Pravkar je v bleščeče zelen železniški vagon iz začetka 20. stoletja vgradil klop iz bukovega lesa. To je ena od posebnosti neprofitne produkcijske šole *Movego* v Hamburgu, ki brezposelne ponovno uvaja v delo prek obnavljanja starih vlakov, gradnje garaž za kolesa in celo izdelovanja masivnih vrtnih stolov. Fink se je izkazal za tako spretnega, da ga je šola stalno zaposlila. Od njega se zdaj mladi v poznih najstniških in zgodnjih dvajsetih letih učijo lesarskih veščin.

Karl Fink je v rodnem Kazahstanu delal kot tesar, zdaj pa poučuje na šoli Movego.

Zgoraj desno – Ruski dijaki so pripadniki le ene od mnogo narodnosti na tej hamburški šoli.

Treba je zbuditi zanimanje za učenje

Fink je eden od približno 150 moških – med katerimi je mnogo priseljencev –, ki delajo v skladišču ob reki Elbi. Organizacija je bila ustanovljena zato, da zagotovi delo brezposelnim izdelovalcem kovinskih konstrukcij za plovila po propadu največje industrije v mestu. Leta 1997 je združila moči z zvezo, ki sodeluje z mladimi. Zdaj je njen cilj usposabljanje brezposelnih vseh starosti in njihova ponovna zaposlitev. Med drugim si organizacija prizadeva tudi za to, da članom približa in pojasni koristnost učenja.

V zvezni deželi Hamburg so trenutno v ospredju praktične poklicne šole za tiste, ki niso uspeli zaključiti šolanja. Če v Nemčiji nimate spričevala o končanem šolanju, ste v težavah, in pogosto imajo najhujše težave mladi iz revnejših, priseljskih družin.

Septembra je šola *Movego* ob svoji produkcijski šoli odprla šolo za poklicno usposabljanje, da bi mladim pomagali pridobiti spričevala o končanem šolanju. Zvezna dežela Hamburg si prizadeva za ustanovitev približno desetih poklicnih šol.

Prijeten učitelj v živo zeleni majici Jürgen Dege-Rüger dela za vladno sponzorirane projekte IBA (Internationale Bau-Ausstellung – Mednarodni gradbeni sejem), nacionalne projekte urbanističnega načrtovanja s sedežem v Hamburgu, načrtovane za prihodnja tri leta. Sedež IBA se nahaja v revnem, pretežno priseljskem Wilhelmsburgu. To veliko območje v južnem delu mesta je posejano s parcelami vrtičkarjev ob obeh straneh avtoceste, ki ga razpolavlja. Naloga Dege-Rügerja je, da uvede načrt za vseživljenjsko učenje in tako poveča število tistih, ki uspešno zaključijo izobraževanje na najmanj najnižji stopnji.

Nekdanji šolski učitelj izpostavlja slabe nemške rezultate programa Pisa. Izvaja ga Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, OECD, namenjen pa je ocenjevanju dosežkov 15-letnih učencev. „Smo bogata država, a imamo nesorazmerno veliko slabo izobraženih mladih iz revnih, pogosto priseljskih družin, ki nimajo dostopa do delovnih mest.“ Je to mogoče spremeniti? Dege-Rüger meni, da je v današnjem izobraževanju ključno „poučevanje o tem, kako se učiti,“ ne pa spodbujanje kopičenja znanja.

V Wilhelmsburgu se soočajo z izzivom povezovanja in sodelovanja med ustanovami. „Na območju imamo šole, vrtce, mladinske in svetovalne centre,“ razlaga, „vendar ne sodelujejo in niso dovolj privlačni za starše in otroke.“ Dege-Rüger verjame, da bi šole iz revnejših predelov morale dobiti več državne pomoči kot druge šole.

Vrnitev v sistem

Tudi Holger Dohnt, ravnatelj organizacije *Movego*, meni, da pomanjkljivo usklajevanje ustvarja veliko izgubo energije in virov. Prepričan je, da usklajevanje med različnimi ministrstvi, ki so pristojna za mlade in področje brezposelnosti, ni zadostno. Preveč mladih popolnoma izstopi iz sistema. „Te otroke so silili v šolo, v resnici pa želijo biti obravnavani kot odrasli in potrebujejo pravo poklicno usmerjanje.“ Meni tudi, da jim njegova šola to zagotavlja. „Ne vsiljujemo jim pogovorov s socialnimi delavci. Skušamo jim le pomagati do zaposlitve, ko zapustijo to šolo.“

Najstarejša poklicna šola v mestu je desetletna Altona, ki jo vodi ljubeznivi Thomas Johanssen.

Učitelj **Jürgen Dege-Rüger** pravi, da ima Nemčija nesorazmerno veliko slabo izobraženih mladih priseljencev.

Pravijo, da je posnemanje iskrena oblika laskanja: vrtni stole v slogu Adirondacka, ki so jih izdelali na šoli Movego, najdete na najimenitnejših hamburških vrtovih.

Država spodbuja ustanavljanje tovrstnih šol po zgledu Altone, ki je nastala po vzoru zelo učinkovitega danskega sistema. Altona sprejme 48 dijakov letno, od katerih jih 40 % izhaja iz priseljskih družin. V majhnih, sproščenih razredih se dijaki, stari od 16 do 18 let, učijo in opravljajo praktična dela, dokler ne pridobijo spričevalo o končanem izobraževanju, kar je ključ za dostop na trg dela.

„Ključno je, da učenje napravimo privlačno in spodbujamo samozavest dijakov,” trdi Johanssen. Vedno se prepriča, da dijaki v prijazni kantini vsak dan dobijo dva topla obroka – pozen zajtrk, ker ga mnogi dijaki doma nimajo, in kosilo.

„Ključ do uspeha je motivacija,” dodaja. Dijaki se učijo jezikov, kemije in multimedijskih spretnosti,

ob tem pa za zasebne stranke izdelujejo pohištvo po meri. „Gimnazijski in tehnični programi so običajno ločeni. Tukaj združujemo tehnično delo s praktičnim.” Pogled v njegovo statistiko kaže, da je pristop uspešen: polovica nekdanjih dijakov se zaposli, 20 % pa jih nadaljuje izobraževanje. Kljub temu odpravljanje brezposelnosti ostaja težavno.

■ VEČ INFORMACIJ

www.movego.eu

www.psa-hamburg.de

Decembra 2009 je bilo brezposelnih več kot **5,5 milijona mladih moških in žensk**, mlajših od 25 let. To je **21,4 %** te populacije, a ta delež še vedno narašča. V Španiji brezposelnost mladih presega 40 %.

Očitno je, da bodo potrebna usklajena prizadevanja evropskih vlad, da obvladajo vprašanja, ki se že tako dolgo izmikajo. Ključna področja zajemajo pomoč pri zaposlovanju **prikrajšanih skupin**, kot so priseljenci, slabše izobraženi in neizobraženi mladi, ter vprašanja mobilnosti mladih.

ŽIVALI, KI SPREMINJAJO ŽIVLJENJA

Albertas v Litvi na podeželju goji čebele. Prodaja med, ambrozijo, čebelji kruh in medicini podobno alkoholno pijačo. Njegova žena Diana krasi doma izdelane voščene sveče.

Diana in Albertas Usinskai imata tri otroke, deset in pet let stari hčeri in šestletnega sina. Najstarejša hči Austeja je ime dobila po litovski boginji čebel. To suhljato dekletce z velikimi očmi si je za pogovor z nami nadelo rožnato obleko s srebrnim pasom. Njena sestra ima v laseh majhne bele rože iz tila. Albertasovi starši so že v letih in živijo v preprosti leseni hiši s streho iz valovite pločevine v vasi Milošaičiai, ki je približno 50 km oddaljena od nekdanje litovske prestolnice Kaunas.

Čebelnjaki, ki jih je kmetu Albertasu Usinskaiju podarila baltška Fundacija Heifer, so spremenili njegovo življenje.

Zgoraj levo – Njegove otroke čaka lepša prihodnost.

Težki časi

Pred zgolj nekaj leti razmere za družino Usinskai niso bile nič kaj rožnate. Niso imeli elektrike in poredko so bili v stikih s sosedi. Najbližja kmetija je oddaljena dva kilometra. Diana lahko hodi le zelo počasi, ker močno šepa. Pazila je na otroke in skrbela za stare starše, Albertas pa je opravljal priložnostna dela. Zdelo se je, da družina od življenja nima kaj prida pričakovati.

Nato pa je na pomoč priskočila fundacija *Heifer*. To mednarodno dobrodelno organizacijo s sedežem v Arkansasu je pred 65 leti ustanovil ameriški kmetovalec Dan West. West se je v 30. letih prejšnjega stoletja sredi državljanske vojne znašel v Španiji in lačne otroke hranil z mlekomo. Menil je, da bi ti otroci bolj potrebovali kravo kot pa občasno skodelico mleka. Tako se je vse skupaj začelo.

Rejne živali kot darilo

Cilj mednarodne organizacije *Heifer* je odpraviti revščino in lakoto. Danes v 128 državah zagotavlja usposabljanje in podarja rejne živali. Vsaka družina prejemnica se zaveže, da bo prvega potomca podarjene živali dala drugi družini, ki je v podobni

Arūnas Svitojus iz baltske Fundacije Heifer – „Ljudem skušamo zagotoviti lastne možnosti za zaslužek, tako da jim ni treba zapustiti države.“

stiski. Organizacija *Heifer* je pred 10 leti v Vilni odprla svojo baltsko podružnico, v sosednjih Latviji in Estoniji pa več manjših uradov.

Na stenah urada v Vilni visijo slike direktorja baltske fundacije *Heifer* Arūnasa Svitojusa, na katerih stiska roko Billu Clintonu. Organizacija sredstva črpa skoraj izključno iz zasebnih prispevkov, ki jih pogosto prejme od Američanov baltskega porekla.

„Gospodarska kriza nas je hudo prizadela,“ pravi Svitojus. „V zadnjih dveh letih se je odselilo 15–20 % našega prebivalstva.

Neizobraženi podeželski ljudje se odpravijo v druge države in delajo na črno, otroke pa pustijo pri starih starših ali sosedih. Tem ljudem skušamo zagotoviti druge vire zaslužka, tako da se jim ni treba odseliti.“

Lani je organizacija *Heifer* v baltskih državah izvajala 50 projektov, od tega 30 v Litvi. Živali, ki jih organizacija podari, so različne, od holštajnskih krav, litovskih konjev žemaitukas, do prašičev, zajcev, piščancev, deževnikov in čebel. Svitojus pravi, da baltska Fundacija najraje podari udomačeno krotkejšo medonosno vrsto čebel iz Litve.

Podeželska območja zajemajo več kot **80 %** površin Evropske unije, na njih pa živi približno **25 % njenega prebivalstva.**

Z medom do denarja

Čebele so kot vrsta vse bolj ogrožene zaradi sodobnih načinov kmetovanja. Vendar so v tem delu države zdrave, saj spada v območje nacionalnega parka, kjer ne uporabljajo pesticidov. Za kmetovalce, ki so se prej komaj preživljali, se je ekološko čebelarstvo izkazalo za najboljšo možnost, čeprav si potrebne opreme sami mnogi ne bi mogli privoščiti.

Danes čebele Albertasu in Diani prinašajo skromen, a dobrodošel zaslužek. S kravo, konjem, dvema prašičema in 20 piščanci lahko sama preživljata svojo družino, saj doma izdelujeta maslo, sir in kruh. 1 000 litrov medu, ki ga proizvedejo čebele, jima na mesec prinese 300 EUR. Za svojo špartansko opremljeno in z drvni ogrevano dnevno sobo sta kupila omare, nekaj denarja pa jima je

celo uspelo prihraniti. Diana si želi, da bi se njeni otroci vpisali na univerzo, kar upa predvsem za Austejo, ki je že tri leta zaporedoma najboljša v razredu.

Preden si je Litva leta 1991 ponovno priborila svojo neodvisnost in se osvobodila izpod jarma Sovjetske zveze, je Albertas delal na kolhozu. Ker mu je Fundacija *Heifer* podarila sedem čebeljakov, električna orodja, opremo za čebelarstvo in tečaj računalniškega usposabljanja, je njegova družina postala dejavna članica skupnosti. Čakalna vrta za Albertasov med je dolga. Diana je dobila nov zagon in polovični delovni čas dela kot računovodja. Upravlja tudi čebelarski projekt v lokalni skupnosti, kjer je pomoč prejelo še devet drugih družin. Vsakih šest mesecev sestavi poročilo o napredku ter ga odda vodji projekta Gražini Mongirdienė iz organizacije

Heifer, ki pravi, da ne bi mogla živeti nikjer drugje, saj je podeželje v Litvi čudovito.

Ko sedimo za okroglo mizo na stolih, izdelanih iz drevesnih debel, se dom družine Usinskai zdi skoraj idiličen. Majhen vrt pred hišo krasijo lončnice, zrak pa diši po sveži travi.

Albertas prinese steklenico varljivo blagega Midusa, pijače iz medu in zelišč, in kozarce napolni do roba. Litovska sladka nacionalna pijača je najboljša, če je narejena doma. Ta steklenica je stara tri leta. Okrog kozarcev krožijo čebele, medtem ko Albertas v naročje vzame svojo najmlajšo hčer in jo glasno cmokne na lička.

■ VEČ INFORMACIJ
www.heifer.lt

Podeželska območja zajemajo več kot **80 %** površin Evropske unije, na njih pa živi približno **25 % njenega prebivalstva**. V nekaterih državah EU je tveganje revščine na podeželju **dvakrat večje** kot v mestih, vendar so bile težave, značilne za ta območja, v večini raziskav o revščini do zdaj spregledane. Boj proti revščini in socialni izključenosti je na podeželskih območjih tesno povezan z izboljšanjem dostopa do javnih ustanov in storitev, vključno s šolami, zdravniki, prevozom in celo trgovinami. Za to je potreben nov in usklajen pristop k socialni in regionalni politiki ter razvoju kmetijstva.

© Evropska unija. Reporters

ODVRAČANJE UŽIVALCEV DROG OD BEGA V OMAMO V LJUBLJANI

V slovenski prestolnici se ob toplih poletnih večerih družine rade sprehodijo ob obrežju Ljubljance, ki je posejano s prijetnimi kavarnami in restavracijami. Nedaleč stran pa na zapuščenem vrtu 10 ali 12 moških pije pivo. Sedijo ob kupu praznih pločevink piva, naključni sprehajalec pa mora paziti, da ne stopi na odvržene injekcijske brizgalke. Tukaj se zbirajo uživalci drog, ki se zdravijo z metadonom, in popivajo, potem ko so v bližnji kliniki dobili svoj dnevni odmerek.

Ljubljana skuša odvisnikom pomagati z načrti za rehabilitacijo, vključno s centri, kjer delijo metadon.

Spodaj levo – Borut Bah, vodja programa terenskih dejavnosti za uživalce drog v okviru organizacije Stigma.

Kot številna druga mesta se tudi Ljubljana spopada s problemom zlorabe drog. Kulturno razgibano Slovenijo prečka tako imenovana balkanska pot tiho-tapcev s prepovedanimi drogami, ki se začneja v Afganistanu in po kateri poteka živahna trgovina s heroinom, kokainom in plesnimi drogami, kot sta ekstazi in MDMA.

Ljubljana skuša preprodajalce in uživalce drog nadzorovati s pomočjo kaznovanja in načrti rehabilitacije. Del teh načrtov so centri za zdravljenje odvisnosti, kjer predpisujejo sintetično drogo metadon za zmanjšanje zasvojenosti. V Sloveniji so ponosni, da so v Evropi država z najmanjšim številom uživalcev drog, ki so okuženi z virusom HIV. K uspehu je veliko pripomogla *Stigma*, državno financirana nevladna organizacija z dvema posvetovalnicama v Ljubljani, ki ju dnevno obiše 80 moških in žensk.

V ospredju je zdravje

Poslanstvo zavoda *Stigma* je, da uživalce drog doseže na začetku njihove zasvojenosti in z njimi

sodeluje, dokler se ne udeležijo programa za razstrupljanje ali popolnoma opustijo droge. Zavod *Stigma* med drugim zagotavlja svetovanje za zapornike, vzpostavil pa je tudi zavetišče za uživalke drog, ki so bile žrtve nasilja. Najpomembnejši projekt zavoda je preprečevanje okužb z virusom HIV in hepatitisom C s pomočjo zdravstvenega izobraževanja. Spodbujajo uporabo sterilnih igel in zasvojenca pozivajo, naj uporabljene vrnejo.

19-letna organizacija uspešno izvaja program za doseganje zasvojenecv; njihov kombi znamke Peugeot je opremljen s sedeži, mizo in prostorom za shranjevanje opreme ter enkrat tedensko obiše devet mest. Kombi so kupili leta 2007 s pomočjo sredstev Evropske komisije, ki je krila 60 % stroškov.

„Preden smo dobili kombi,“ pripoveduje direktor Stigme in terenski delavec Borut Bah, „smo se na pot odpravljali z avtomobili in se z zasvojenca sestajali v gostilnah in kavarnah ali na ulicah. Zdaj vedo, kje in kdaj nas lahko najdejo, in nihče ne more prisluškovati našim pogovorom.“

Nekega zgodnjega ponedeljkevega jutra se Borut in njegova sodelavka, socialna delavka Blažena Kovanović, odpravita v Novo Mesto na jugovzhodu države. Številni prebivalci tega mesta delajo v tovami avtomobilov Renault. Tudi *cviček*, znano slovensko rdeče vino, prihaja iz goric na razgibanih okoliških gričih.

Jutro v Novem Mestu

Po enourni vožnji iz prestolnice Borut vozilo parkira pred majhno železniško postajo v bližini centra, kjer delijo metadon. Trije moški že čakajo, v naslednjih dveh urah pa jih bo prišlo še osem ali devet.

Poleg osnovne zdravstvene oskrbe potrebujejo tudi igle in majhne vrečke askorbinske kisline za topljenje heroina. Nekateri imajo tetovaže, drugi piercinge. Mnogi so verižni kadilci. Večina je živčnih. Vendar so skoraj vsi so pripravljani spregovoriti o svoji razvadi, o drogah, ki jih jemljejo, in o drogah, ki jih jemljejo zato, da bodo nehali jemati droge.

Med njimi je tudi čeden Srb Marko, ki pravi, da dela kot DJ. Za odvajanje od drog uporablja drogo Suboxone in pričakuje, da bo kmalu ozdravljen. Po izobrazbi je medicinski tehnik, vendar ne more najti zaposlitve. Pravi, da so časi težki. Želi si ustvariti družino, a si tega ne more privoščiti. Ob njem je Jože, ki ima nedaleč stran kmetijo s piščanci, zajci in dvema prašičema. Pravi, da zdaj jemlje le še metadon, zmešan s pomarančnim sokom.

Tukaj je še Miha, ki si kokain vbrizgava naravnost v dimlje, saj je stegenska vena edina žila, ki jo še najde. Droge je poskusil opustiti že mnogokrat. Borut in Blažena potrpežljivo poslušata njegovo zgodbo. To je njuno delo. Njun

Ljubljana ponoči

© M.F. Pilsart

Zasvojenici tukaj dobijo čiste igle in osnovno zdravstveno oskrbo.

končni cilj je, da tem ljudem pomagata opustiti navado. Da bi ta cilj dosegli, jim pomagata z vsem potrebnim, od čistih igel do izpolnjevanja uradnih dokumentov za iskanje dela ali zdravstveno zavarovanje.

„Ko sem opravil usposabljanje za socialnega delavca,” pripoveduje Borut, „sem želel delati z zasvojenici z drogami. Imel sem prijatelje, ki so jemali droge; v mladosti sem videl nekaj čudnih krajev.” To mu je glede na njegovo punkovsko pričesko lahko verjeti, vendar njegov prijeten, topel način odkriva vztrajno predanost temu, da zasvojenecem z drogami pomaga, da se čim bolj oddaljijo od smrtonosnega prepada.

Ljubljanska klinika ima metadonski oddelek in tamkajšnja zdravnica pravi, da se na leto sreča s približno

400 zasvojenici. „Večina prihaja vsak dan, in številni lahko začnejo delati ali pa se vrnejo v šolo,” je povedala. Načelo tega oddelka je, da nikogar ne spustijo skozi vrata, če ni točen, in tega pravila se strogo držijo.

„Tako je tudi prav,” pravi nekdanja zasvojenka in delavka zavoda *Stigma* Katja. „Zasvojenici potrebujejo disciplino in strog urnik.”

V nedavnem sporočilu* Evropske komisije so bile izpostavljene velike razlike v zdravstvenem varstvu, ne zgolj v EU, temveč tudi znotraj posameznih držav. Za zmanjšanje teh razlik je potrebno usklajeno delovanje vseh strani na evropski in regionalni ravni, vključno z dejavnostmi za povečanje ozaveščenosti, razvojem politik in novimi oblikami sodelovanja na področju izobraževanja, zdravstva in javne uprave.

***„Solidarnost na področju zdravstva: Zmanjšanje zdravstvenih neenakosti v EU”.**

NEZLOMLJIVI DUH MESTNE ČETRTE LA CHANCA V ANDALUZIJI

V zadnjih 20 letih so v okviru programa za regionalno sanacijo mestne četrti La Chanca temeljito obnovili ta najstarejši del mesta, imenovan Almeria, v južni Španiji. Cilj programa je izboljšanje zdravja, bivalnih razmer, možnosti izobraževanja, zaposlovanja in socialnih pravic 12 000 prebivalcev te četrti. V programu sodelujejo mestna občina Almeria, andaluzijska vlada in tudi znamenita protestna združenja meščanov.

© Junta de Andalucía

© Junta de Andalucía

*Nova četrt La Chanca je zgrajena v duhu
nekdanje ribiške vasice.*

Levo zgoraj – Šolarji med obiskom gradbišča

Ko je ugledni španski pisatelj Juan Goytisolo na začetku 60. let prejšnjega stoletja pripotoval v La Chanco v Andaluziji, so ga šokirale „zanemarjene prenatrpane hiše, umazane in kužne ulice”. Njegovo knjigo z naslovom *La Chanca* je Frankova vlada ocenila za preveč kritično, zato je v Španiji niso smeli objaviti še 20 let potem, ko je bila napisana.

Nekatere stvari se spreminjajo, druge so nespremenljive. V tem južnoevropskem mestu se prelivajo tople barve, sliši se flamenko, diši po sveže pečenem kruhu in ribah na žaru, temperature pod neizprosnim soncem pa so skoraj tropske. Obrazi ljudi v starem mavrskem mestnem jedru Almerie so mešani, od belih do vseh odtenkov rjave in črne, in čeprav so revni, živijo v harmoničnem sožitju. La Chanca je zgodba o upanju in premagovanju ovir ter zgled uspešne mestne obnove, ki ga posnemajo v Granadi, Sevilli, Cordobi in Malagi.

Tradicija protestov

Posebni načrt za sanacijo La Chance (Peri) je plod neutrudnih prizadevanj prebivalcev te soseske in globoke predanosti andaluzijske vlade. Sprejet je bil leta 1990, vseboval pa je daljnosežne cilje, ki so predvidevali več kot zgolj fizično izboljšanje razmer. Namen je bil reševanje širših

Strokovnjakinja **Ana Vinuesa** – „La Chanca je odličen projekt družbene in arhitekturne obnove.”

težav skupnosti s pomočjo programov, ki vključujejo uporabo računalnikov in interneta, reševanje težav, s katerimi se soočajo ženske, in projektom „Cuido mi casa, cuidado mi barrio” (skrbim za svojo hišo in svojo sosesko), s čimer so ljudem želeli pokazati, kako lahko skrbijo za svoj dom in okolje.

La Chanca je staro mestno jedro, ki je bilo nekoč ribiška četrt ene najpomembnejših luk v kordobskem kalifatu. Na začetku 20. stoletja so se v zapuščenih razvalinah starodavnega predmestja Al-Hawd naselili Romi, ki danes predstavljajo dinamičen 23-odstotni delež tukajšnjega prebivalstva.

Mestni tloris se od arabskih časov ni veliko spremenil. Tukaj še danes

stojijo v klife vklesane kamnite jamske hiše, v katerih so živeli revnejši meščani. Vrata škatlastih belih enonadstropnih ribiških hiš so bila običajno pobarvana z enako živo barvo kot čolni ribičev, ki so v njih prebivali.

Obnovljenih je bilo približno 1000 hiš, 250 pa jih je bilo zgrajenih za oddajo v najem, predvsem za prebivalce jamskih hiš, ki so morali zapustiti svoja domovanja. Hiše so morda res elegantnejše, vendar so zgrajene v tradicionalnem slogu, tako da so vrata še vedno pobarvana v enako živih barvah. Andaluzijska vlada je za obnovitvena dela do zdaj namenila 45 milijonov EUR, v prihodnja dela pa namerava vložiti še 47,7 milijona EUR.

Za znaten delež evropskega prebivalstva stroški bivanja presegajo 40 % razpoložljivega dohodka. Okrog 13 % ljudi ima težave pri kritju teh stroškov.

„La Chanca je zelo privlačen projekt,” je navdušena Ana Vinuesa, ki dela na oddelku za javna dela andaluzijske vlade in vodi urad za obnovitvena dela v La Chanci. „Prinaša družbeno in arhitekturno obnovo. Upravljamo ga na lokalni ravni, dejavno pa so vključeni tudi tukajšnji prebivalci.”

„Projekt je edinstven,” dodaja sociolog Fernando Vidal iz Univerze Comillas v Madridu. „Akcijske skupine v soseski so tukaj še vedno močne, medtem ko so drugje v Španiji sredi 80. let prejšnjega stoletja propadle. Te skupine vključujejo ljudi različnih narodnosti, veroizpovedi in prepričanj, ki živijo v slogi.”

Sredi 80. let prejšnjega stoletja so pripadniki akcijske skupine v La Chanci oblasti uspešno prepričali, da se izboljša področje izobraževanja, zdravja in varnosti. Nato so se lotili preprodajalcev drog tako, da so šli od hiše do hiše in jih izgnali. „Ti moški so dobesedno poskakali skozi okna in zbežali,” pripoveduje Vidal. „Ljudje so počistili La Chanco.” Prebivalci te četrti so še tretjič

združili moči takrat, ko so se odločili, da bodo izboljšali stanovanjske razmere in zgradili nove ali obnovili svoje preproste domove.

Želja po ohranitvi duha

Cvetoča skupnost pogosto brezposelnih in pretežno mladih ljudi v La Chanci živi v medkulturni mešanici severnoafriških muslimanov in podsaharskih Afričanov ter katolikov, vključno s katoliškimi Romi.

„To je stabilno prebivalstvo z močnim čutom pripadnosti,” pravi Ana Vinuesa. „Ko ljudje zaslužijo nekaj denarja, se običajno preselijo bliže k obali, kjer so stanovanjske razmere boljše, vendar kljub temu želijo ostati v La Chanci.”

Večina priseljencev prihaja iz Magreba, med njimi pa so tudi Južnoameričani in Vzhodnoevropejci, zato mednarodne poroke niso redkost. Harmonično sožitje pa se ni razvilo po naključju; prebivalci La Chance so namreč podpirali vključevanje priseljencev s pobudami za kulturne izmenjave

otrok in mladih. Kljub temu so težave številne, vključno z visoko brezposelnostjo, nezadostno usposobljenostjo za delo in razklanimi družinami. Še vedno primanjkuje hiš, veliko jih je prenatrpanih, v zelo slabem stanju in s premajhnim številom kopalnic, stranišč in druge osnovne opreme.

S soncem obsijana andaluzijska pokrajina spada med območja z najbolj sušnim vremenom v Španiji. Vendar to ni le zgodba o njeni sušnosti in nerodovitnosti; je tudi zgodba o edinstvenem projektu družbene, gospodarske in fizične obnove, ki je pri življenju ohranila srce in dušo te soseske. La Chanca živi.

■ VEČ INFORMACIJ

www.laciudadviva.org

Glej *La Ciudad Viva* za predstavitev podobnih projektov obnove v Andaluziji.

http://ec.europa.eu/regional_policy/urban2/

Iz programa Evropske komisije URBAN so za obnovo četrti La Chanca namenili 10 milijonov EUR.

Zadnja evropska in mednarodna poročila kažejo, da je ključni dejavnik pri odpravljanju revščine in socialne izključenosti izboljšanje življenjskih standardov prikrajšanih neposredno na območjih, kjer živijo, vključno z dostopom do primerne stanovanja. Integrirani programi za obnovo mest zelo pomembni, saj izboljšujejo tudi družbeno in teritorialno kohezijo. Pomemben del načrtovanja in socialne politike na Danskem, Finskem, v Franciji, Luksemburgu, Nemčiji in Združenem kraljestvu predstavljajo pristopi, ki preprečujejo gosto naseljenost prikrajšanih na območjih.

POSOJILA ZA **SOCIALNO** **IZKLJUČENE**

Pozoren obiskovalec pisanega boljšjega sejma v Bruslju lahko še vedno najde in za drobiž kupi dragoceno starinsko vazo ali bukolično krajinsko sliko. Pred tremi leti je podjetna 34-letna Sika Mawuke-Dzossou v neposredni bližini sejma odprla lepotni salon. Njene stranke prihajajo iz bližnje soseske, med njimi tudi zaposleni dveh večjih bolnišnic v tej ulici, ki se pri njej ustavijo na hitri pedikuri. Sika zatrjuje, da ji brez mikroposojila ne bi uspelo.

Bruselski boljši trg je zbirka stare šare in zakladnica obenem.

Zgoraj levo – Najemnica mikroposojila Sika Mawuke-Dzossou ima v bližini lepotni salon.

Sika, ki izvira iz Toga, je mati dveh fantkov, od katerih mlajši šteje le nekaj mesecev. Vpisala se je na tečaj kozmetike in pedikure ter na uradu za socialno pomoč naključno odkrila vizitko svetovalca za najem manjših posojil.

„Večino opreme sem že imela, vendar sem lahko začela poslovati šele, ko sem najela posojilo v višini 15000 EUR.” Pravi, da njen posel cveti, do zdaj pa je vrnila že drugo posojilo v višini 13000 EUR za ležišče za sončenje, po isti 4-odstotni obrestni meri.

Vseevropska mreža za najem posojil

Siki je denar posodila Regionalna družba za investicije iz Bruslja – prek svoje podružnice Brusoc –, ki spada med 87 nevladnih, posojilnih in svetovalnih organizacij v 21 državah, te pa so del evropske mikrofinančne mreže. Mrežo so leta 2003 v Parizu vzpostavile tri evropske organizacije, od začetka pa jo upravlja izvršni direktor Philippe Guichandut. Njen cilj je spodbujanje mikrofinančnega sektorja v Evropi in lobiranje zanj znotraj evropskih institucij. Mikroposojila so zelo razširjena v Franciji, kjer so jih uvedli pred 22 leti. Ta sistem se je začel razvijati tudi v Nemčiji, čeprav tam posojila najemajo predvsem podjetniki, v Španiji pa želijo z njimi povečati socialno vključenost. Zelo pogosto jih uporabljajo tudi v Vzhodni Evropi.

Obrestne mere se po Evropi precej razlikujejo; francoska mreža France Initiative izdaja posojila kot dopolnila k bančnim posojilom, in ne zaračunava obresti, posojilodajalci v Združenem kraljestvu pa lahko zahtevajo do 30-odstotne obresti. „Seveda sistem deluje le,

V letu 2009 je bilo med najemniki mikroposojil 27 % žensk, 13 % je bilo pripadnikov etničnih skupnosti, 11 % pa je bilo mladih.

če lahko posojilojemalci najeta posojila vrnejo,” pojasni Guichandut. „Posojilne organizacije so vložile veliko truda, da bi ljudem pomagale do uspeha. Večina jih ponuja brezplačno svetovanje in usposabljanje.”

Poslovni model mikroposojil v Evropi se ne razlikuje od izvirnega modela banke Grameen Bank, s katerim si je njegov ustanovitelj Muhammed Yunus prislužil Nobelovo nagrado za mir. Banka Grameen je spremenila življenje več milijonov ljudi v Bangladešu, in sicer z izdajanjem manjših posojil brez zavarovanja ali jamstva.

„Čeprav je splošni okvir popolnoma drugačen,” pravi Guichandut, „so delovna področja precej podobna – tesarji, frizerji,

restavratorji. Splošna zamisel je, da denar posodimo tistim, ki jim sicer ni dosegljiv.” To so lahko tudi osebna posojila, ki pripomorejo k zaposlitvi, in posojila za nakup motornega kolesa ali rabljenega avtomobila, plačila stroškov selitve ali tečaja usposabljanja. Včasih si ljudje denar izposodijo tudi za to, da povečajo energetska učinkovitost svojega doma.

Med pionirji je tudi Francija

Ob koncu leta 2009 so imeli francoski člani evropske mikrofinančne mreže 70252 strank, skupna vrednost posojil pa je znašala 152,6 milijona EUR. Med posojilojemalci je bilo 35 % žensk, 19 % pa je bilo priseljencev ali pripadnikov etničnih skupnosti. Sistem je namenjen predvsem državljanom, ki jih je socialna izključenost najbolj prizadela.

Med njimi so posamezniki, kot je Alexandre Aberlen iz Sausset-les-Pinsa v Provansi, ki je pred štirimi leti odprl delavnico za prodajo in popravilo računalnikov. Zveza Adie, organizacija za pomoč tistim, ki so izključeni iz tradicionalnega bančnega sistema, mu je posodila 3000 EUR. Z denarjem je lahko kupil pohištvo, ki ga je potreboval za delavnico. S posojilom mu je uspelo pridobiti tudi bančno jamstvo. „Bil sem brezposeln,” pravi Aberlen, „in vedno sem bil nor na računalnike.”

Philippe Guichandut pravi, da je glavni namen mreže posojati denar ljudem, ki sicer ne bi mogli najeti posojil.

Zgoraj – *Alexandre Aberlen* iz Provanse je najel posojilo za odprtje računalniškega servisa.

Spodaj – *Digna Mendez Furtado* iz Zelenortskih otokov v svoji restavraciji v Marseillu ponuja zelenortske specialitete, kar ji omogoča mikroposojilo.

Pascal Beaugrand iz mesta Outreau v severni Franciji zdaj dela kot trgovec z ribami. Pred tem je preživel težke čase, saj je naenkrat ostal brez vozniškega dovoljenja, žene in službe, ni pa bil upravičen do nadomestila za brezposelnost. Udeležil se je usposabljanja na Centru za morske proizvode v Boulogne-sur-Mer. „Izhajam iz družine trgovcev z ribami in ko je nekdo predlagal, naj se začnem ukvarjati s tem delom, sem pomislil: ‚Zakaj pa ne?‘”

Po neuspelem prvem projektu se je obrnil na svetovalca solidarnostne mreže France Active, ki brezposelnim pomaga pridobiti bančna posojila za ustanovitev

podjetja. Z njihovo pomočjo sem sestavil poslovni načrt in zaprosil za posojilo v višini 30 000 EUR. „Naletel sem na potujočega trgovca z ribami, ki je prodajal svoj rajon, vključno s strankami, in uspelo mi je.” S 65-odstotnim jamstvom mreže France Active mu je uspelo pridobiti posojilo banke *Caisse d'Épargne*. „Dobro mi gre,” zagotavlja; „vedno sem znal dobro delati z ljudmi.”

Živahna Digna Mendez Furtado je v Marseillu odprla majhno restavracijo *Le Scorpion*, ki ponuja predvsem zelenortske specialitete, kot je obara iz hobotnice in hrustljivo pecivo *B'stilla*. Sama je morala vzgajati tri otroke in ni ji

Zadnja evropska raziskava o mikrofinanciranju ugotavlja, da sektor sicer čuti posledice gospodarske krize, vendar ostaja stabilen. Kljub nedavnim oviram, npr. pri dostopu do financiranja, je Evropska unija pomagala ohraniti mikrofinančne dejavnosti v Evropi, zato ta sektor še naprej raste. Skupna vrednost posojil je narasla (3%), čeprav je število posojil upadlo (-7%).

bilo vedno lahko. „Kot prodajna agentka sem nenehno potovala med Portugalsko, Zelenortskimi otoki in Marseillom, a z zaslužkom nisem mogla shajati. Nato sem začela kuhati na uradnih prireditvah in ljudje so mi rekli: ‚Tako dobro kuhaš, zakaj ne odpreš restavracije?‘” Zveza Adie ji je zagotovila posojilo v višini 2 500 EUR, kar je bila spodbuda, ki jo je potrebovala. Njena restavracija je vsak večer nabit polna, ko je dobre volje, pa svojim gostom zapoje tudi zelenortsko *morno*.

■ VEČ INFORMACIJ
<http://www.european-microfinance.org/>

VEČ INFORMACIJ O REVŠČINI IN SOCIALNI IZKLJUČENOSTI V EVROPI

(NEIZČRPEN SEZNAM ZA VEČ INFORMACIJ)

- Evropska komisija, Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in enake možnosti:
<http://ec.europa.eu/social>
- László Andor, evropski komisar za zaposlovanje, socialne zadeve in socialno vključenost:
http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/andor
- Evropa 2020: Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast:
<http://ec.europa.eu/eu2020>
- Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti 2010:
www.2010againstopoverty.eu
- Socialna zaščita in socialna vključenost v EU:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=750>
- Medsebojni pregledi:
www.peer-review-social-inclusion.eu
- Evropski socialni sklad:
http://ec.europa.eu/employment_social/esf/index_en.htm
- Program PROGRESS:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=327>
- Mikrofinančni instrumenti:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&langId=en>
- Program URBAN II:
http://ec.europa.eu/regional_policy/urban2
- Za raznolikost. Proti diskriminaciji:
http://ec.europa.eu/employment_social/fdad/cms/stopdiscrimination?langid=en
- Mladi in mobilnost:
http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/vassiliou/events/debate_en.htm

VEČ INFORMACIJ O NEVLADNIH ORGANIZACIJAH, KI SO SODELOVALE PRI PRIPRAVI BROŠURE

- Združenje socialnih NVO iz vse Evrope:
www.endpoverty.eu/-HOME-.html
- CECODHAS:
www.cecodhas.org
- Evropska mreža za boj proti revščini:
www.eapn.org
- Evropska mreža za mikrofinanciranje:
www.european-microfinance.org

Evropska komisija

Izhod iz revščine

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije

2010 — 28 str. — 17 × 26,5 cm

ISBN 978-92-79-13731-0

doi:10.2767/72557

Publikacija je v tiskani obliki na voljo v vseh uradnih jezikih Evropske unije.

Kako do publikacij Evropske unije

Brezplačne publikacije:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na predstavništvih ali delegacijah Evropske unije. Njihovi kontaktni podatki so na voljo na spletni strani <http://ec.europa.eu> ali po faksu +352 2929-42758.

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Plačljive naročnine (na primer na *Uradni list Evropske unije* ali zbirke odločb sodne prakse Sodišča Evropske unije):

- pri prodajnih zastopnikih Urada za publikacije Evropske unije (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm).

www.2010againstpoverity.eu
2010againstpoverity@ec.europa.eu

Vas zanimajo **publikacije** Generalnega direktorata za zaposlovanje, socialne zadeve in enake možnosti?

Lahko si jih prenesete oziroma se nanje brezplačno naročite na spletni strani:
<http://ec.europa.eu/social/publications>

Na spletnem mestu <http://ec.europa.eu/social/e-newsletter> se lahko tudi naročite na brezplačno elektronsko glasilo Evropske komisije Socialna Evropa.

<http://ec.europa.eu/social/>

Urad za publikacije

ISBN 978-92-79-13731-0

9 789279 137310